

DE SCHRIJVERS DER NEDERLANDSCHE
APOTHEEK

AAN DEN LEZER.

Zeventien jaren zijn bijna verlopen, sedert de Bataafsche Apotheek in het licht werd gegeven, welke niet alleen door kundige mannen is geprezen, maar ook door veelvuldig gebruik beproefd bevonden.

Er was bepaald, dat bij die Apotheek, ten einde zij altijd met den staat der schei- en artsenijsmengkundige wetenschap, welke dagelijks meer en meer werd volmaakt, in overeenstemming zoude zijn, om de zes jaren een bijvoegsel zoude gegeven worden, 'twelk die zaken zoude bevatten, welke na de uitgave der Bataafsche Apotheek waren ontdekt en in algemeen gebruik gekomen; terwijl na verloop van elke vijf en twintig jaren, eene nieuwe uitgave dier Apotheek, zoude vervaardigd worden. De moeilijke tijdsomstandigheden, welke wij beleefd hebben, moeten als oorzaak worden beschouwd, waarom aan dit besluit niet is vol-

daan. Dus is er geen bijvoegsel verschenen. De tijd, welke ter vervaardiging van eene nieuwe uitgave was bepaald, was nog niet verstreken, toen, door eene allergelukkigste gebeurtenis, Nederland niet alleen deszelfs naam en onafhankelijkheid terug verkreeg, onder het oppergebied van eenen zeer geliefden Vorst uit het Huis van Oranje, maar zelfs de Hollandsche en Belgische gewesten, na hunne herstelling, tot één Koningrijk der Nederlanden werden vereenigd.

In de zuidelijke gewesten bestond echter, gelijk te voren in de noordelijke, geene op algemeen gezag vervaardigde en overal in gebruik zijnde Apotheek. In weinige steden slechts waren er Apotheken voorhanden, welke ten dienste van elke stad afzonderlijk waren uitgegeven. Zoo bezat de stad Gent eene zeer doelmatig ingerigte Apotheek. De Antwerpsche geneesheeren, hadden reeds in het jaar 1812 eene Apotheek uitgegeven, welke zeer doelmatig naar den tegenwoordigen staat der artsennijmengkundige wetenschap was ingerigt, en in vele opzigten op de leest der Bataafsche Apotheek geschoeid.

Het was dus noodzakelijk, om voor alle deze gewesten zoodanig eene Apotheek uittegeven, waarvan elk derzelve gebruik kan maken, om al-

dus de moeilijkheden te voorkomen, en de gevaren te verhoeden, welke noodzakelijk ontstaan, wanneer geneesmiddelen van denzelfden naam, op verschillende plaatsen, op onderscheidene wijzen worden bereid.

Toen Z. M. onze geliefde Koning, welke met onvermoeiden ijver voor het welzijn zijner onderdanen zorgt, dit inzag, heeft Hij bij besluit van den 1sten April 1816 bevolen, dat er eene nieuwe Apotheek zoude worden vervaardigd, welke, ten gebruike van al de inwoners van Nederland bestemd, den naam van *Nederlandsche Apotheek* zoude dragen, en waarin de algemeene grondbeginselen der Bataafsche Apotheek, zouden bewaard blijven.

Op bevel van Z. M. is dit werk opgedragen aan de heeren *Sebaldus Justinus Brugmans*, Hoogleeraar in de scheikunde aan de Leydsche Hooge School; *Petrus Driessen*, Hoogleeraar in de scheikunde aan de Groningsche Hooge School; *Gerardus Vrolik*, Hoogleeraar in de kruidkunde te Amsterdam, (als welke nog van de schrijvers der Bataafsche Apotheek in leven waren, terwijl *Johannes Rudolph Deiman*, een man aan welken wijsgeerte, natuur- en scheikunde zeer veel verplicht zijn, en die de geneeskunde gedurende vele jaren te Amsterdam met zeer gelukkig gevolg beoefend heeft reeds te voren

was overleden); *Nicolaus Cornelis de Fremery*,
 Hoogleraar in de scheikunde aan de Hooge
 School te Utrecht; *Johan Baptist van Mons*,
 Hoogleraar in de scheikunde aan de Hooge
 School te Leuven; *Toussaint Dieudonné Sauveur*,
 Hoogleraar in de geneeskunde aan de Luik-
 sche Hooge School; *Petrus Angelus Wauters*,
 Geneesheer te Gent en *Johannes Baptist van
 den Zande*, Geneesheer te Antwerpen.

Met deze volmagt voorzien, hebben wij in
 dezelfde maand April, onze eerste vergadering in
 's Gravenhage gehouden, waarin wij eerst over
 de algemeene beginselen, over het opnemen of
 verwerpen van geneesmiddelen, over het gebruik
 van scheikundige namen en dergelijke zijn over-
 eengekomen, en daarna het bewerken van ver-
 schillende deelen der Apotheek, zóó onder elkan-
 der hebben verdeeld, dat elk te huis een gedeelte
 der Bataafsche Apotheek op nieuw zoude bewer-
 ken, en de noodige proeven zoodanig in 't werk
 stellen, dat men geene bereidingswijze van
 geneesmiddelen, in de Nederlandsche Apotheek
 zoude opnemen, welke te voren niet door her-
 haalde proefnemingen, voldoende was bevonden.

Elk onzer heeft dus afzonderlijk dit werk
 ondernomen, en dezen arbeid hebben wij in de
 tweede vergadering, welke in den jare 1819 in
 's Gravenhage gehouden is, aan elkander mede-

gedeeld; door onderlinge gesprekken opgehelderd; door nieuwe proeven bevestigd; en hij maakt op deze wijze den grondslag nit van de Nederlandsche Apotheek, zoo als dezelve nu het licht ziet.

In deeze tweede vergadering is het moeilijke werk, om aan onzen arbeid de laatste hand te leggen, opgedragen aan onzen beroemden voorzitter *Brugmans*, gezamenlijk met de hooggeleerde heeren *Vrolik* en *de Fremery*, daar deze, in naburige steden wonende, hierover gemakkelijker te zamen in briefwisseling konden treden en waar dit noodig mogt zijn, te zamen beraadslagen.

Dit laatste werk was nauwelijks aangevangen, toen onze Voorzitter de hooggeleerde *Brugmans*, door eenen ontijdigen dood werd weggerukt. Het is hier de plaats niet, om het groot verlies te doen beseffen, 't welk in dezen voortreffelijken man, alle die wetenschappen geleden hebben, welke tot de natuurlijke geschiedenis en geneeskunde behooren; een verlies 't welk door allen, welken de beoefening dier wetenschappen ter harte gaat, nog zeer lang zal gevoeld worden. Ook voor ons was het verlies van dezen grooten man zeer zwaar, daar wij bij ondervinding wisten, hoe groot zijne verdiensten waren in het besturen der beraadslagingen over dit ge-

wigtige onderwerp, en in het nemen en beoordeelen van proeven, welke ter verbetering van artsenijs-mengkundige bereidingen dienden.

Dit laatste werk is nu voornamelijk ondernomen door onze medeleden de heeren *G. Vrolijk* en *N. C. de Fremery*, welke hierbij, van den raad van den heer *Driessen* hebben gebruik gemaakt, welke aan hunne beraadslagingen getrouw heeft deel genomen, toen hij zich in de maand Augustus van dit jaar te Amsterdam heeft opgehouden.

Nadat de Nederlandsche Apotheek op deze wijze eindelijk geheel was gereed gemaakt, is zij door ons aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, overgegeven; en heeft op deszelfs voordragt, de sanctie van Zijne Majesteit den Koning verkregen, zoo dat zij nu als wet en regel dient, naar welke zich alle artsenijsmengers, in geheel Nederland, bij de bereiding der geneesmiddelen moeten gedragen.

Dit moet echter niet aldus verstaan worden, als of al de geneesmiddelen, zoo wel eenvoudige als zamengestelde, welke in deze verzameling beschreven zijn, in alle Apotheken, zelfs die der kleinere steden en dorpen, moeten voorhanden zijn; en of al die geneesmiddelen, welke hier niet aangetroffen worden, niet in de-

zelve mogen gevonden worden. In elk gewest toch zal door de Provinciale Geneeskundige Kommissie, door Zijne Majesteit ingesteld, eene lijst worden vervaardigd, van die geneesmiddelen, welke in de kleinere steden en dorpen, in de winkels der aldaar gevestigde apothekers en plattelands heelmeeesters moeten voorhanden zijn. Deze lijst zal door de Gedeputeerde Staten in elke provincie worden bekend gemaakt, opdat zij kracht van wet hebbe, en zij allen kunnen beboet worden, in wier winkels, de geneesmiddelen op die lijst voorhanden, niet worden aangetroffen; of bij welke dezelve niet met het voorschrift der Nederlandsche Apotheek overeenkomen.

Wil echter eenig geneesheer van geneesmiddelen gebruik maken, welke hierin niet gevonden worden, dan moet elk artsenijsmenger dezelve op zijn verzoek, en volgens het hem opgegeven voorschrift gereed maken.

Sedert den tijd, dat de Bataafsche Apotheek is uitgegeven, is de scheikundige en artsenijsmengkundige wetenschap, zoo wel door nieuwe proeven, als door op dezelve steunende verklaringen, zoodanig uitgebreid, dat zij bijna eene geheel nieuwe gedaante heeft verkregen.

Het gebruik immers der galvanische kolom,

door den beroemden *Volta* uitgevonden , en door den vernuftigen *H. Davy* tot de ontleding der aarden en alkaliën gebezigd , heeft geleerd , dat deze lichamen metaal-oxydes zijn.

Bijna alle scheikundigen hebben met denzelfden *Davy* ingestemd , welke , nadat het gewoonlijk dus genoemde *overzuurd zoutzuur* , aan een naauwkeuriger onderzoek is onderworpen , gemeend heeft , deze stof voor een eenvoudig ligchaam te moeten houden , hetwelk *chloricum* genoemd is en door de toetreding der waterstof in een zuur wordt veranderd. De stöchiometrische leer eindelijk , welke nadat de gronden derzelve , door *Richter* gelegd waren , door *Dalton* , *Berthollet* , *Davy* , *Gay-Lussac* , *Wollaston* en boven al door *Berzelius* uitstekend is beoefend , heeft de wetten doen kennen , welke de scheikundige lichamen bij hunne onderlinge verbinding volgen , vooral wat hunne evenredigheden betreft , en heeft hierdoor de kennis van de zamenstelling der oxydes , zuren en zouten zeer bevorderd.

Van deze uitnemende ontdekkingen meenden wij in de zamenstelling dezer Apotheek te moeten gebruik maken , zoo wel om de voorschriften voor de scheikundige bereidingen , waar dit noodig scheen , te verbeteren , als om sommige namen te veranderen.

Hierin zijn wij echter met voorzigtigheid te werk gegaan, vreezende, dat, zoo wij alle namen, naar de nieuwste verklaringswijze veranderden, wij genoodzaakt zouden zijn, in plaats der oude namen, welke de zamenstelling der bereidingen vrij wel uitdrukken, en meestal kort en gemakkelijk te begrijpen zijn, namen te stellen, welke zeer lang, moeilijk door den arts en apotheker te verstaan, en evenwel niet volkomen overeenstemmende zijn met de zamenstelling der lichamen, zoo als men dezelve tegenwoordig kent; waarom deze namen dan ook binnen korten tijd mogelijk wederom zouden moeten worden veranderd.

Om derhalve te verhoeden, dat er in het uitreiken der geneesmiddelen, aan de zieken, zeer ten nadeele derzelve, geene verwarring ontstaan zoude, hebben wij de namen der Bataafsche Apotheek meestal behouden, terwijl echter overal, waar dit noodig scheen, de nieuwe naam, uit de nieuwe verklaring afgeleid, bij dezelve is gevoegd.

Tusschenbeide moesten wij echter van dezen regel afgaan en zoodanige namen veranderen, welke in 't geheel niet schenen te kunnen worden behouden.

Zoo konden noch de zuren, noch de zout-

grondstoffen zelve, langer, onder de zouten geteld worden, welke zoo als men weet, alle bestaan uit een zuur en eene zoutgrondstof.

In de benaming der zuren zelve, moest ook eenige verandering plaats grijpen. Alle toch stemmen hierin tegenwoordig overeen, dat er slechts één azijnzuur bestaat, 't welk in den gewonen azijn, meer verdund en met eene zeer dunne slijm verbonden gevonden wordt, terwijl het in den moederazijn, in eenen veel meer zamengedrongen toestand, en van slijmdeelen beroofd, aanwezig is.

Zoo schijnt het ook aan geenen twijfel meer onderworpen dat in het wijnsteen zuur eene zamengestelde, voor verzuring vatbare, grondstof gevonden wordt, welke zoo veel mogelijk met zuurstof is verzadigd, en dat er derhalve geen *wynsteenigzuur* bestaat.

Aan het overzuurd zoutzuur, hebben wij zoo wel deszelfs plaats, als deszelfs naam laten behouden, want hoewel het dagelijks meer en meer waarschijnlijk wordt, dat het eenvoudig van aard is, zoo is dit echter nog niet zoo volkomen zeker, dat het geheel en al als boven allen twijfel verheven, kan worden beschouwd.

Daar het ons met deze zaak al zoo scheen gelegen te zijn, zoo meenden wij de geheele inrigting der Apotheek, en al de namen,

welke hierop betrekking hebben, niet ten gevalle van deze verklaring alleen, te moeten veranderen.

Deze zelfde rede, om niet voorbarig en zonder dringende noodzakelijkheid, eene inrigting te veranderen, welke door het gebruik gewettigd is, heeft ons ook weêrhouden van het rangschikken der alkaliën en aarden, benevens derzelver zouten, onder de overige metaal-oxydes en zouten.

Wat nu deze oxydes zelve betreft, zoo is het ons voorgekomen, dat de namen van *oxydule* en *oxyde* niet konden behouden worden, daar deze twee benamingen niet geschikt zijn, om de zeer verschillende trappen van oxydatie der metalen aan te wijzen. Wij hebben dus gedacht, dat het beter was, den naam van *oxyde* te gebruiken, wanneer het metaal slechts éénen naauwkeurig bepaalden trap van oxydatie bezat: wanneer er daarentegen meerdere trappen van oxydatie bestonden, zoo hebben wij het oxyde van den eersten trap, *protoxyde* of eerste oxyde, dat van den tweeden, *deutoxyde* of tweede oxyde, en dat van den laatsten trap, *peroxyde* of overoxyde genoemd.

In het benoemen der zouten, hebben wij dan alleen den naam van het oxyde gebruikt, wanneer zoodanige naam, en naauwkeurig genoeg be-

paald, en algemeen in gebruik was; waardoor ook dit voordeel verkregen werd, dat de zoo wenschelijke korthed, in de artsenijsmengkundige namen, hierdoor uitnemend werd bevorderd. Zoo zeiden wij b. v. soda, niet tweede oxyde van sodium, zwavelzure potasch, niet zwavelzuur tweede potassium oxyde. Op gelijke wijze hebben wij den trap van oxydatie niet aangegeven, wanneer bij een metaal zout, slechts ééne enkele trap van oxydatie behoeft te worden aangeduid, maar hebben er dan den naam van het metaal eenvoudig bijgevoegd. Zoo zeiden wij zoutzuur ijzer, in plaats van zoutzuur overijzer-oxyde enz.

De leer der bepaalde evenredigheden of scheikundige stöchiometrie, heeft aangetoond, dat door de verbinding van één zuur met ééne zoutgrondstof, verschillende zouten kunnen ontstaan, welke in eigenschappen onderling zeer verschillen, naar de verschillende evenredigheid der beide deelen, waaruit het zout gevormd is, en dat deze evenredigheden altijd naauwkeurig bepaald zijn. Indien in zoodanige verbinding het zuur de overhand heeft, en het zout hierdoor als een zuur, op de proefmiddelen werkt, zoo wordt dit aangeduid, door bij den naam van het zout, het voorzetsel *over* te voegen. Indien het tegen-

overgestelde plaats heeft, en het zout op de proefmiddelen als alkali werkt, zoo wordt dit aangeduid door het bijgevoegde voorzetsel *onder*. Daarom zeggen wij *overwynsteenzure potasch* in plaats van *zure wijnsteenzure potasch*; *onderkoolstafzure soda* in plaats van *koolstafzure loogzoutige soda*.

Over het taalgebruik, behoeven wij niets te zeggen. Hier in meenden wij zonder eenigen twijfel, de regelen welke in de Bataafsche Apotheek zijn aangenomen, geheel te moeten navolgen.

Hoewel wij vertrouwen, dat er tegenwoordig, onder de geneesheeren en artsenijsmengers niemand zal gevonden worden, welke niet in zoo verre met de gronden der nieuwere scheikunde bekend is, dat hij de namen, welke in deze Apotheek aan de scheikundige geneesmiddelen gegeven zijn, gemakkelijk kan verstaan; zoo meenden wij echter eene nuttige zaak te verrigten, met de oudere overeenkomende en de gemeenlijk gebruikelijke namen der geneesmiddelen, bij dezelve te voegen, welke wij daarom in eenen bijzonderen regel hebben opgegeven.

Dikwijls eischen ook vreemdelingen, in onze apotheken, geneesmiddelen, onder dien naam, waaronder dezelve in hunne vaderlandsche Apotheken bekend zijn.

Hieruit hebben wij de noodzakelijkheid afgeleid, om bij die geneesmiddelen, welke in eenige der voornaamste uitlandsche apotheken voorkomen, ook den naam te voegen, waarbij zij in die apotheken bekend staan. De Apotheken, waaruit wij gelijkkluidende namen hebben overgenomen, zijn: de Pharmacopoea Edinburgensis van 't jaar 1816; Londinensis van 1819; Borussica van 1813 en de Gallica van 1819. Zoo dikwijls nu deze gelijkkluidende namen, of van den oorspronkelijken naam onzer geneesmiddelen, of van den gemeen gebruikeijken naam verschilden, hebben wij dit aangewezen, door het bijvoegen der letters E. L. B. en G. ten einde het een ieder blijken zoude, in welke apotheek elk derzelve gevonden wordt.

De wijze van scheikundige benaming, waarvan wij voor de zamengestelde geneesmiddelen gebruik hebben gemaakt, hebben wij ook zoo veel mogelijk toegepast op die lichamen, welke in den geneeskundigen winkelvoorraad geplaatst zijn (gewoonlijk eenvoudige zelfstandigheden genoemd), dus tot het benoemen dier lichamen, welke uit het rijk der delfstoffen genomen worden, en tot sommige der overige, welke uit de andere rijken worden bereid.

Wij hebben ook gemeend denzelfden regel

voor de namen der planten, welke in den geneeskundigen winkelvoorraad voorkomen, te moeten opvolgen. Er waren namelijk vele planten, waarvan wij wisten, dat zij niet anders bij de artsenij-mengers bekend zijn, dan onder haren leerstellingen naam zoo als b. v. de surinaamsche Geoffroyë. De kruidkundige namen van vele andere waren sedert lang in gebruik, zoo als die van zwart Nieskruid, stinkende Gouwe, bittere Kruisbloem. Dus konden deze stelselmatige namen gemakkelijk ten gebruik gebezigd worden, gelijk dit door de schrijvers der Antwerpsche en Fransche apotheek reeds gedaan is. De vrees echter dat zoodanige voorschriften, waarin deze stelselmatige namen voorkomen, moeilijker, vooral door de plattelands heelmeeesters, welke in de kruidkunde weinig ervaren zijn, zouden verstaan worden, en dat hierdoor tot schadelijke verwisselingen in het toedienen van plantaardige geneesmiddelen, aanleiding zoude kunnen gegeven worden, heeft ons weêrhouden, van deze stelselmatige namen gebruik te maken in de voorschriften voor zamengestelde geneesmiddelen.

Het zal wel nauwelijks noodig zijn, iets over artsenijmengkundige werktuigen en toestellen te zeggen. De Woulsche toestel toch, welke ten tijde van de uitgave der Bataafsche

Apotheek, nog aan onze artsenijsmengers niet zoo algemeen bekend was, als deszelfs algemeen en veelvuldig nut scheen te vereischen, en welke derhalve in de voorrede dier apotheek met regt is aanbevolen, is nu in aller handen, en wordt door allen, waar dit noodig is, gebruikt.

Daar het tegenwoordig algemeen erkend en door proeven gestaafd is, hoe veel het water vermag, om de ontleding der ligchamen te bevorderen, ook dan wanneer er ook door wederkeerige werking gasvormige voortbrengselen geboren worden, zoo dat, bij het gemis van water, de ontleding somwijlen geheel ophoudt, zoo hebben wij hierom het voorschrift gegeven, om in sommige overhalingen, van eenen meer eenvoudigen toestel gebruik te maken, en het water niet in Woulsche flesschen, maar in den retort of kolf zelve te doen. Het gene dan ook bij de bereiding van het zoutzuur, en de vloeijende ammonia is voorgeschreven.

Wij kunnen echter van dit onderwerp, de artsenijsmengkundige toestellen, niet afstappen, zonder nog twee werktuigen bijzonder aan alle apothekers aan te bevelen, waardoor de werking van het water en de alkohol, om de oplosbare deelen der planten op te nemen, zeer wordt bevorderd; waarbij te gelijker tijd de werking der warmte wordt vermeden, welke

deze beginselen meestal zeer verandert, en schadelijk is voor de geneeskracht dier lichamen. In het eerste dier werktuigen, wordt de oplossende kracht van het vocht vermeerderd, door de drukking, welke eene kolom water of kwik op deszelfs oppervlakte uitoefent. Dit werktuig wordt naar deszelfs uitvinder, den Graaf REAL, genoemd.

In het andere werktuig wordt hetzelfde oogmerk bereikt, door de drukking van de dampkringslucht op het vocht, tot het uittrekken der zelfstandigheden, geschikt, daar hier de lucht door middel van eene luchtpomp, uit het onderste gedeelte van den toestel wordt uitgepompt, waarin vervolgens het vocht na de aftrekking, nederdaalt.

Men is deze lucht-pers aan den heer RÖMERSHAUSEN verschuldigd, naar welken dezelve ook genoemd is. Dit laatste werktuig beveelt zich vooral door deszelfs meerdere eenvoudigheid aan, waardoor het tot dagelijksch gebruik in de artsenijskonde bijzonder geschikt wordt.

Door beide deze werktuigen worden alle waterige aftreksels en tincturen, niet alleen binnen den kortsten tijd, en zonder eenige hulp der warmte bereid, maar daar en boven, in eenen zeer volkomenen toestand verkregen,

zoo dat de krachten der lichamen, welke uitgetrokken worden, in het geheel geene verandering ondergaan, en daarenboven alle der zelve vlugtige bestanddeelen bewaard blijven.

Het tweede dier werktuigen zal ook met vrucht kunnen gebruikt worden, om extracten te bereiden, vooral de zoodanige, welke kracht afhangt van vlugtige bestanddeelen, welke door het vuur vervliegen.

Het zal ook van belang zijn, tot de uitdamping van aftreksels, welke ter bereiding van zoodanige extracten moeten dienen, gebruik te maken van den damp van kokend water, welke door eenen hiertoe geschikten toestel, of uitwendig aan het vat wordt aangebragt, of door middel van buizen, door het vocht zelve wordt henen geleid; op deze wijze kan men den graad van warmte van kokend water, nimmer overschrijden, en dus kunnen de extracten, door het water geene de minste verandering ondergaan, welke hunne geneeskracht zoude kunnen benadeelen.

Er blijft ons nog over, iets te zeggen, van de verdeeling des werks, waar in wij gemeend hebben de orde der Bataafsche Apotheek te moeten volgen.

De EERSTE AFDEELING, welke over den geneeskundigen winkelvoorraad handelt, bevat al

die lichamen, welke de artsenijsmenger van elders ontvangt, het zij deze in de natuur voorkomen, of door de kunst bereid worden. Bij elk ligchaam hebben wij zoodanige beschrijving gevoegd, als voldoende is, om de echte lichamen, welke in den winkel voorhanden zijn, te onderkennen en van de vervalschte te onderscheiden. Hier en daar hebben wij, waar dit vereischt werd, die lichamen zelve, waarmede de gewone geneesmiddelen meestal verward worden, doen kennen.

De TWEEDE AFDEELING bevat die lichamen, welke de artsenijsmenger, door scheikundige bewerking moet vervaardigen. Het zal niemand, welke met de wederkeerige scheikundige werking der lichamen bekend is, vreemd voorkomen, in deze afdeeling verschillende bereidingen aan te treffen, welke gewoonlijk galenische middelen genoemd en van de eigenlijke scheikundige bereidingen onderscheiden plegen te worden. Overigens zijn wij ook hier de verdeling der Bataafsche Apotheek gevolgd, daar zij voor den artsenijsmenger, en bijzonder voor deszelfs leerlingen den besten weg aanwijst, om de noodzakelijke stelselmatige kennis der scheikunde te verkrijgen, voor zoo verre de artsenijsmengkundige wetenschap op dezelve rust. Zoo wij hier of daar ons minder aan het

stelselmatige hebben gebonden, dan is dit alleen om der duidelijkheids wille geschied, en om zoodanige voorwerpen, welke in aard zeer overeenkomen, niet geheel en al van elkander af te scheiden.

De DERDE AFDEELING bevat zoodanige zamen- gestelde geneesmiddelen, in welker rangschik- king wij geen acht hebben geslagen, op de scheikundige werking, welke hunne bestand- deelen op elkander uitoefenen; hoe wel deze werking in sommige likkingen en zalven niet geheel ontbreekt, en in de pleisters, waarvan het loodoxyde de grondstof uitmaakt, zeer blijkbaar is. Hierbij hebben wij de overige dus genoemde galenische bereidingen geplaatst, waarbij men inzonderheid acht slzoo op de werktuigelijke werking.

De dus vervaardigde Nederlandsche Apotheek wordt alzoo op openbaar gezag in het licht gegeven. Niets zal ons echter aangener zijn, dan dat bekwame en ervaren schei- en artse- nijkundigen, ons zoodanige aanmerkingen wil- len mededeelen, welke kunnen dienen, om dezelve te vermeerderen of te verbeteren; ten einde de artsenijsmengkundige wetenschap in ons vaderland, op deze wijze, door de me- dewerking van alle dezer zaak kundigen, meer en meer worde uitgebreid en volmaakt.

Wij schreven dit, toen wij de Nederlandsche Apotheek in het jaar MDCCCXX aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken, overgaven, opdat zij, als wet aangenomen, in het licht zoude komen. Vervolgens hebben er verschillende oorzaken, buiten ons, bestaan, welke verhinderd hebben, dat deze Apotheek vroeger door den druk is gemeen gemaakt geworden. Wanneer zij, die dezer zaak kundig zijn, hierop acht geven, dan zullen zij zich niet verwonderen, dat sommige artsniemengkundige bereidingen, welke sedert dien tijd meer algemeen in gebruik gekomen zijn, in deze verzameling niet worden gevonden, zoo als de *morphine* een bestanddeel uit het heulsap, de *strychnine*, welke uit de kraansoogen wordt verkregen, maar vooral de *quinine* en *cinchonine* en derzelve middenzouten.

Elk bekwaam geneesheer, welke van deze nieuwe artsniemengkundige bereidingen wenscht gebruik te maken, waarvan de bereidingswijze door proeven nog naauwlijks zoo naauwkeurig is bepaald, dat men ze in eene Apotheek, welke op openbaar gezag wordt uitgegeven, gevoegelijk eene plaats kan verleenen, zal zich dezelve zonder veel moeite door elken ervaren artsniemenger, kunnen laten bereiden, en ter genezing van

ziekten gebruiken. Wanneer zulks vooraf is geschied, en het gebruik dier geneesmiddelen, door de ondervinding meer gestaafd, dan kunnen de voorschriften voor derzelver bereidingswijze in een bijvoegsel, 't welk vervolgens zal kunnen worden uitgegeven, geplaatst worden, met zoodanige andere, als mogelijk in het vervolg nog in gebruik zullen komen; en zoo zal de Nederlandsche Apotheek, met de dagelijksche verbeteringen, welke de kunst door proefnemingen maakt, naar billijkheid op gelijke hoogte kunnen gehouden worden.

*Geschreven in de maand September
van het jaar MDCCCXX en October
van het jaar MDCCCXXII.*